

SIERGIEJ SOŁOWJOW - ESTETA CZASU PRZEMIAN

urodził się w roku 1944 w Karelii w rodzinie wojskowej; jego ojciec był dowódcą miejscowego smierszu. Pięć lat spędził z rodzicami na placówce w Korei Północnej. na deskach scenicznych zadebiutował jako aktor w wieku 14 lat. w latach 1960-62 pracował w obsłudze technicznej telewizji leningradzkiej. w moskiewskim wgiK-u studiował pod opieką michailą Romma do roku 1968, po czym rozpoczął pracę w mosfilmie. debiutował ekranizacją dwóch nowel Czechowa w filmie „Rodzinne szczęście” (1969). do chwili obecnej zrealizował 19 filmów pełnometrażowych. Był jurorem na mFF w Wenecji w latach 1981 i 1987. od roku 1986 jest wykładowcą moskiewskiego wgiK, od 2002 – dyrektorem międzynarodowego Festiwalu debiutów Filmowych „duch ognia” w Chanty-mansijsku.

Pierwsze filmy sołowjowa urzekły radziecką publiczność swoją poetyką obrazu, swoistym rozświetleniem postaci wywodzących się myślowo nie od herosów rewolucji i ruchu pionierskiego, lecz z romantycznej, puszkiniowskiej wizji człowieka jako estetycznego obserwatora świata – istoty nie podbijającej, a przeżywającej swoje otoczenie. malowniczość zdjęć i zwrócenie się ku kontemplacji piękna świata, a nie ku jego podbojowi stały się wyróżnikiem jego stylu; tym większym zaskoczeniem stał się film „obca Biała i Pstrokaty” (1986) będący surową, wręcz naturalistyczną wizją radzieckich realiów lat powojennych. Krytyka mitomanii, wewnętrznej pustki oficjalnych autorytetów, atmosfery politycznej presji – to wszystko zostało odebrane jako głos w dyskusji nad realiami współczesności. nakręcona w roku 1987 „assa” stała się pod tym względem przełomem, a zastosowana jako brechtowski komentarz obecność popularnych grup radzieckiego rocka oraz tekstów wiktora Coja porwała publiczność młodzieżową. Powstała trylogia: „assa” – „Czarna róża – znak smutku, czerwona róża – znak miłości” – „dom pod gwiazdzistym niebem” została uznana za manifestację przemiany psychicznej młodego pokolenia postradzieckiego i dekadencji przemijającej epoki. mieszanka stylów, łamanie wszelkich dotychczas obowiązujących konwencji, gorzkie poczucie zawiedzionych nadziei stają się wyznacznikiem nowego stylu reżysera; cechą dominującą lat następnych będzie właśnie ta gorycz spojrzenia człowieka oszukanego, widzącego w jakim nieoczekiwanym przez nikogo kierunku zmierza społeczeństwo pozbawione dotychczasowych odgórnie narzucanych wzorców.

ostatnie lata jego twórczości to świadomy, nostalgiczny powrót do epoki przedrewolucyjnej, do surowej oceny postradzieckiej współczesności z jej uprzedmiotowieniem człowieka – i do smutnej konstatacji o nieprzystawalności ideałów do realiów komercyjnego świata. sołowjow mówi: żadnej opowieści nie da się zrealizować według z góry założonych schematów; zawsze będzie ona poddana presji realiów w których jesteśmy zanurzeni – często wbrew naszej woli i wiedzy.

Grzegorz Pieńkowski
